

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

19. april 1988 *

I sag 27/87,

angående en anmodning, som tribunal de commerce de Liège i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

SPRL Louis Erauw-Jacquery, Péruwelz,

mod

Société coopérative La Hesbignonne, Hannut,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende spørgsmålet, om en aftale om forædlerrettigheder til visse arter af såsæd er forenelig med EØF-Traktatens artikel 85,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden G. Bosco, dommerne J. C. Moitinho de Almeida, U. Everling, Y. Galmot og R. Joliet,

generaladvokat: J. Mischo

justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

efter at der er afgivet indlæg af:

- sagsøgeren i hovedsagen, anpartsselskabet SPRL Louis Erauw-Jacquery, ved advokat G. Dehousse, Bruxelles, under den mundtlige forhandling,
- sagsøgte i hovedsagen, andelsselskabet La Hesbignonne, ved advokaterne Jan-J. Bossuyt og Philippe Evrard, Bruxelles,

* Processprog: Fransk.

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Maria Wolfcarius som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 28. oktober 1987,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. december 1987,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved dom af 23. januar 1987, indgået til Domstolen den 29. januar s.å., har tribunal de commerce de Liège i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af Traktatens artikel 85, stk. 1, for at kunne tage stilling til, om en række klausuler i en aftale om meddelelse af licens til opformering og salg af visse arter af såsæd, der er beskyttet af forædlerrettigheder, er forenelige med denne bestemmelse.
- 2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag vedrørende en række klausuler i en aftale, hvorved selskabet Louis Erauw-Jacquery, indehaver af visse forædlerrettigheder (herefter benævnt »forædleren«), meddelte andelsselskabet La Hesbignonne (herefter benævnt »licenshaveren«) licens til at opformere basissåsæd og sælge såsæd af første og anden generation fremstillet på grundlag af denne basissåsæd og bestemt til kornproduktion (herefter benævnt »såsæd til formering«).
- 3 Licenshaveren forpligtede sig bl. a. til (artikel 2):
  - a) i Belgien at opformere den samlede mængde basissåsæd E2 eller tilsvarende basissåsæd leveret af forædleren og lade den kontrollere af ONDAH (officiel belgisk organisation ansvarlig for certificering) ifølge gældende regler samt

undlade dels at sælge eller overdrage basissåsæd E2 eller tilsvarende basissåsæd af disse sorter til formeringsvirksomheder eller andre, med undtagelse af frøavlere, dels at eksportere den til andre lande;

...

- f) ikke uden forædlerens forudgående skriftlige tilladelse direkte eller indirekte at eksportere såsæd af de sorter, for hvilke forædleren er indehaver af eller mandatar for indehaveren af forædlerrettighederne uanset klasse;

...

- i) ikke at sælge certificeret såsæd af alle de arter, sorter og klasser, for hvilke forædleren er indehaver af eller mandatar for indehaveren af forædlerrettighederne, til priser, der ligger under de af forædleren fastsatte mindstepriser.

- 4 Ved cirkulæreskrivelse af 8. august 1983 til samtlige formeringsvirksomheder, herunder licenshaveren, gav forædleren meddelelse om de for de beskyttede plantenyheder gældende mindstepriser. For så vidt angår såsæd E3 af flerradet byg Gerbel, for hvilken Erauw-Jacquery besidder eneretten i Belgien for selskabet Florimont-Desprez, Templeneuve, Frankrig, blev mindsteprisen fastsat til 1 825 BFR pr. 100 kg. Prisen blev ikke overholdt af licenshaveren, som i september 1983 udbød den nævnte såsæd til en pris af 1 750 BFR pr. 100 kg. I Belgien er såsæd E3 basissåsæd, som dog næsten udelukkende sælges til landmænd til fremstilling af korn til forbrug.
- 5 Ifølge forædleren bevirkede dette salg, at de øvrige formeringsvirksomheder måtte sætte deres priser ned, hvorfor de led et tab, som de kræver erstattet. Tabet er opgjort til 15 mio BFR, som forædleren i hovedsagen har krævet erstattet af licenshaveren.

- 6 Ifølge tribunal de commerce de Liège består der ikke tvivl om, at den anfægtede klausul i aftalen direkte fastsætter salgsprisen for såsæd af anden generation og begrænser afsætningsmulighederne. Retten ønsker imidlertid afgjort, om klausulen kan påvirke handelen mellem medlemsstater mærkbart eller fordreje konkurrencen mærkbart inden for Fællesmarkedet, således at den omfattes af EØF-Traktatens artikel 85, stk. 1. Følgelig har den forelagt Domstolen en anmodning om en præjudiciel afgørelse af følgende spørgsmål:

»Er artikel 2, litra a) og i), i den omtvistede aftale omfattet af artikel 85 i Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab eller af andre bestemmelser i Traktaten?«

- 7 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og indlæggene for Domstolen, henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

Er klausulen om forbud mod salg og eksport af basissåsæd E2 forenelig med Traktatens artikel 85, stk. 1?

- 8 Den nationale ret ønsker for det første afgjort, om klausulen, der forbyder indehaveren af licensen til opformering af basissåsæd at sælge, overdrage eller eksportere denne, er omfattet af Traktatens artikel 85, stk. 1.
- 9 Kommissionen og forædleren har anført, at klausulen om forbud mod salg og eksport af basissåsæd E2, som alene er stillet til rådighed for formeringsvirksomhederne med henblik på formering, ikke er i strid med Traktatens artikel 85, stk. 1. En sådan klausul er en forudsætning for forædlerretten.
- 10 Det bemærkes i denne forbindelse, at som Domstolen har fastslået i dom af 8. juni 1982 (Nungesser, 258/78, Sml. s. 2015), kan udviklingen af basislinjer være forbundet med betydelige økonomiske ofre. Det må derfor anerkendes, at den, som har gjort en betydelig indsats for at udvikle sorter af såsæd, som han kan opnå

forædlerrettighederne til, bør have mulighed for at beskytte sig mod manipulation med disse sorter af såsæd. Forædleren må derfor have ret til udelukkende at lade de formeringsvirksomheder, han har meddelt licens, varetage formeringen. For så vidt er den klausul, som forbyder licenshaveren at sælge og eksportere basissåsæd, ikke omfattet af forbudet efter Traktatens artikel 85, stk. 1.

- 11 Følgelig skal det af den nationale ret forelagte spørgsmål, for så vidt angår den første del, besvares således, at en klausul i en aftale om opformering og salg af såsæd, hvor en af kontrahenterne er indehaver af eller mandatar for indehaveren af visse forædlerrettigheder, og som indeholder et forbud mod, at formeringsvirksomheden sælger og eksporterer basissåsæd, er forenelig med Traktatens artikel 85, stk. 1, for så vidt aftalen er nødvendig for, at forædleren kan udvælge autoriserede formeringsvirksomheder.

Er klausulen om overholdelse af mindstepriser for certificeret såsæd af enhver art forenelig med Traktatens artikel 85, stk. 1?

- 12 For det andet ønsker den nationale ret afgjort, om en klausul i den samme aftale, hvorefter formeringsvirksomheden skal overholde den af den anden kontrahent fastsatte mindstepris, omfattes af forbudet efter Traktatens artikel 85, stk. 1.
- 13 Kommissionen og licenshaveren har gjort gældende, at klausulen om overholdelse af mindstepriser fastsat af en forædler eller dennes mandatar begrænser konkurrencen og kan påvirke handelen mellem medlemsstater. Forædleren har anført, at klausulen kun gælder for salg i Belgien, hvorfor den ikke kan påvirke handelen mellem medlemsstater.
- 14 Det bemærkes, at i henhold til Traktatens artikel 85 er en aftale, »der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge« at skade »konkurrencen inden for Fællesmarkedet«, uforenelig med Fællesmarkedet og forbudt. Som Domstolen flere gange har fastslået (senest i dom af 16. juni 1981, Salonia, 126/80, Sml. s. 1563), opfylder en aftale disse kriterier, såfremt det på

grundlag af en helhed af objektive retlige eller faktiske omstændigheder kan forudses med tilstrækkelig sandsynlighed, at den direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt kan påvirke handelsstrømmen mellem medlemsstater på en måde, der kan skade virkeliggørelsen af formålene med et mellemstatsligt enhedsmarked, og såfremt den har til formål eller til følge at begrænse eller fordreje konkurrencen inden for Fællesmarkedet.

- 15 Det bemærkes endvidere, at det udtrykkeligt fremgår af Traktatens artikel 85, stk. 1, at aftaler, som består i »direkte eller indirekte fastsættelse af... salgspriser eller af andre forretningsbetingelser«, er uforenelige med Fællesmarkedet. Ifølge forelæggelsesdommen har sagsøgeren i hovedsagen med andre formeringsvirksomheder indgået aftaler med samme indhold som den anfægtede, hvorved disses aftaler får samme virkninger som en prisordning fastsat af et horisontalt kartel. Under sådanne omstændigheder har en klausul af denne type til formål og til følge at begrænse konkurrencen inden for Fællesmarkedet.
- 16 Det bemærkes desuden, at den anfægtede klausul må ses i relation til en anden klausul i samme aftale, hvorefter licenshaveren ikke må eksportere såsæd til opformering. En sådan aftale kan derfor påvirke handelen mellem medlemsstater.
- 17 Det skal dog tilføjes, at en aftale kun er omfattet af forbudet efter artikel 85, hvis den påvirker handelen mellem medlemsstater mærkbart.
- 18 Det bemærkes i denne forbindelse, at den anfægtede aftales indflydelse på handelen inden for Fællesskabet bl. a. andet afhænger af, om den udgør en del af et net af lignende aftaler indgået mellem forædleren og andre licenshavere, af forædlerens andel af markedet for den pågældende såsæd samt af den mulighed, de af aftalerne bundne producenter har for at eksportere denne såsæd.

- 19 Det tilkommer den nationale ret på grundlag af de relevante oplysninger, den besidder, og under hensyntagen til den økonomiske og juridiske baggrund for aftalen af den 26. februar 1982 at afgøre, om aftalen kan påvirke handelen mellem medlemsstater mærkbart.
- 20 Følgelig skal det af den nationale ret forelagte spørgsmål, for så vidt angår den anden del, besvares således, at en klausul i en aftale som den ovenfor beskrevne, hvorefter formeringsvirksomheden skal overholde en mindstepris fastsat af den anden kontrahent, kun omfattes af forbudet efter Traktatens artikel 85, stk. 1, såfremt det — under hensyn til den økonomiske og juridiske baggrund for den pågældende aftale — viser sig, at aftalen kan påvirke handelen mellem medlemsstater mærkbart.

Sagens omkostninger

- 21 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af tribunal de commerce de Liège ved dom af 23. januar 1987, for ret:

- 1) En klausul i en aftale om opformering og salg af såsæd, hvorefter en af kontrahenterne er indehaver af visse forædlerrettigheder, og som indeholder et forbud mod, at formeringsvirksomheden sælger og eksporterer basissåsæd, er forenelig med Traktatens artikel 85, stk. 1, for så vidt aftalen er nødvendig for, at forædleren kan udvælge autoriserede formeringsvirksomheder.

- 2) En klausul i en aftale af den under punkt 1 nævnte art, hvorefter formeringsvirksomheden skal overholde en mindstepris fastsat af den anden kontrahent, er kun omfattet af forbudet efter Traktatens artikel 85, stk. 1, såfremt det — under hensyn til den økonomiske og juridiske baggrund for den pågældende aftale — viser sig, at aftalen kan påvirke handelen mellem medlemsstater mærkbart.

Bosco

Moitinho de Almeida

Everling

Galmot

Joliet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 19. april 1988.

J.-G. Giraud

Justitssekretær

G. Bosco

Formand for Femte Afdeling